

Лебедєв І. В.
*д.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу Одеського
національного економічного університету*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ: СУЧАСНИЙ СТАН І ЗАВДАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Концепція сталого розвитку туризму є складовою частиною загальної концепції сталого розвитку, яка була проголошена ООН у документі «Порядок денний на XXI століття» (Agenda 21), прийнятому на Міжнародній конференції з навколишнього середовища і розвитку у Ріо-де-Жанейро у 1992 р. [1]

Суть концепції сталого розвитку полягає в переході від парадигми економічного зростання до парадигми збалансованого соціально–економічного розвитку, щоб забезпечити можливість задовольняти загальноприйнятні життєві потреби нинішнього і майбутніх поколінь з перспективою досягнення високої якості життя.

На конференції зі сталого туризму в Лансароте в 1995 р. були ведені поняття «сталий розвиток туризму» і «сталий туризм», які з того часу стали безперервно з'являтися на політичному порядку денному ООН і Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО).

Необхідність появи і поширення концепції сталого розвитку туризму викликана тим, що незважаючи на відомі позитивні ефекти туризму, він має ряд негативних наслідків: антропогенне навантаження на території масового туризму; забруднення навколишнього середовища; погіршення естетиці ландшафтів; пошкодження історичних і природних пам'яток; культурна деградація дестинацій; надмірна комерціалізація; ускладнення соціально-економічних проблем, пов'язаних з наркоманією, алкоголізмом, проституцією, витоком валюти з країни; необхідність посилення заходів безпеки; проблема утилізації відходів і побутового сміття тощо.

Загальновизнане визначення поняття «сталий розвиток туризму» поки відсутнє, в різних документах і наукових працях запропоновано декілька варіантів, тому ми всілимихсь запропонувати власне формулювання:

сталий розвиток туризму – це орієнтований на довгостроковий період такий розвиток туризму, при якому на основі раціонального використання ресурсів відбуваються прогресивні зміни, що спрямовані не тільки на кількісне зростання, але й на якісний розвиток з врахуванням інтересів сьогоднішніх і майбутніх поколінь; досягається баланс в реалізації соціальних, економічних і природоохоронних цілей в інтересах суспільства, туристів, підприємців, місцевого населення.

Сталий розвиток туризму має три складові, цілі та змістовне наповнення яких полягає у такому:

- соціальна складова - досягнення суспільно значимої результативності туристичної діяльності (задоволення потреб у рекреації і оздоровленні, забезпечення доступності туризму і рекреації для широких верств населення, надання робочих місць і гідних умов праці, розвиток людського потенціалу, покращення якості життя);

- економічна складова – досягнення ефективності туристичної діяльності на основі інноваційного розвитку і раціонального використання ресурсів (природних, матеріальних, людських, фінансових, інформаційних);

- природоохоронна (екологічна) складова передбачає збереження природи шляхом раціонального використання природних ресурсів, запобігання забрудненню навколишнього середовища, підтримки здатності екосистем до саморегулювання і самовідновлення.

Механізм реалізації концепції сталого розвитку має будуватися на основі соціального партнерства органів державної влади, об'єднань підприємців та інститутів громадянського суспільства на принципах солідарної соціальної відповідальності, при цьому можуть використовуватися різні моделі управління і державного регулювання [2].

Важливе значення має оцінка результатів реалізації концепції сталого розвитку туризму, що вимагає розробці системи відповідних індикаторів. Всесвітня туристична організація запропонувала набір основних індикаторів з чотирьох груп, які характеризують державну політику у сфері туризму, вплив на навколишнє природне середовище, соціальні, економічні і культурні показники [3]. Однак ця система показників не отримала широкого визнання і розповсюдження, як скажемо, Міжнародний стандарт соціальної звітності «Global Reporting Initiative», потребує удосконалення з урахуванням умов України, популяризації і впровадження.

Список використаних джерел

1. Програма дій «Порядок денний на XXI століття»: Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.): Пер. з англ. — 2-ге вид. — К.: Інтелсфера, 2000. — 360 с.
2. Лебедев І.В. Рекреація та оздоровлення як фактори забезпечення гідної праці // Імперативи та інноваційні механізми забезпечення гідної праці в умовах становлення нової економіки : зб. тез доповідей учасників міжнар. наук.-практ. конф. : 25-26 квітня 2017 р. - К. : КНЕУ, 2017, С. 256.
3. Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: a Guidebook. World Tourism Organization. - Madrid, Spain, 2004. - 516 p.